

आठवी - सामान्य विज्ञान (मराठी माध्यम)

महाराष्ट्र विद्या प्राधिकरण, पुणे 30.

प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र

शैक्षणिक प्रगती चाचणी : संकलित मूल्यमापन 2 : 2017 - 18

इयत्ता - आठवी : विषय - सामान्य विज्ञान (लेखी)

विद्यार्थ्यांचे नाव : _____ हजेरी क्रमांक :

शाळेचे नाव : _____ तुकडी : _____

केंद्र : _____ ता. _____ जि. _____ दिनांक : / / 2018

प्रश्न क्रमांक	1	2	3	4	5	प्रात्य./तोंडी	एकूण	शिक्षक स्वाक्षरी
प्राप्त गुण								
कमाल गुण	10	10	10	10	10	10	60	

तोंडी चाचणीची उत्तरे येथे लिही. (प्रत्येकी एक गुण)

O 1 _____

O 2 _____

O 3 _____

O 4 _____

O 5 _____

लेखी चाचणी

सूचना : ज्या उपप्रश्नांच्या पुढे (गुण 2) असे लिहिले आहे ते उपप्रश्न 2 गुणांसाठी आहेत. उर्वरित सर्व उपप्रश्न प्रत्येकी 1 गुणासाठी आहे.

प्र. 1. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

- अ व ब उपप्रश्नातील उत्तराचा योग्य पर्याय क्रमांक चौकटीत लिही.

अ) 'विरळणी' या शेतीकामात प्रामुख्याने कोणते कार्य केले जाते?

- 1) दाटीदाटीने उगवलेली रोपे उपटून टाकणे.
- 2) खुरपणीने तण काढून टाकणे.
- 3) पिकांना पाणी व खतांची योग्य मात्रा देणे.
- 4) पिकांचे संरक्षण करण्यासाठी औषध फवारणी करणे.

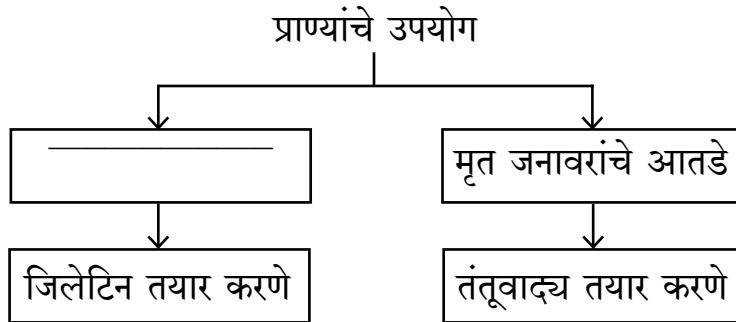
ब) दुभत्या जनावरांना सरकी खायला लावतात कारण -

- 1) कर्बोदके व प्रथिनांचे प्रमाण अधिक असते.
- 2) कर्बोदके व मेदाचे प्रमाण अधिक असते.
- 3) प्रथिने व मेदाचे प्रमाण अधिक असते.
- 4) कर्बोदके, प्रथिने, मेदाचे प्रमाण अत्यल्प असते.

क) गटात न बसणारा घटक ओळखून तो लिही.

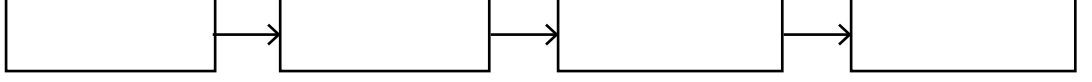
करडई, भुईमूग, मका, सोयाबीन, _____

ड) पुढील संकल्पना चित्र पूर्ण कर.

इ) खाली दिलेल्या शेतीकामांचा योग्य क्रम लाव.

पेरणी, नांगरणी, कापणी, विरळणी

फ) पहिल्या जोडीतील संबंध ओळखून त्याप्रमाणे दुसरी जोडी पूर्ण करून लिही.

रेशीम उद्योग : तुती :: लाख उद्योग : _____

ग) खाली दिलेला तक्ता पूर्ण कर.

(गुण 2)

अ.क्र.	पीक	पेरणी प्रकार
१)	ऊस	मातीत सऱ्या पाडून
२)	भात	_____
३)	_____	टोकण पद्धत

ह) खालील मुद्द्यांना अनुसरून लेअर्स व ब्रॉयलर कॉंबड्यातील फरक लिही. (गुण 2)

मुद्दा	लेअर्स	ब्रॉयलर
१) जात	_____	ऱ्होड आयलंड रेड
२) उपयोग	जास्त अंडी उत्पादनासाठी	_____

प्र. 2. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

• अ व ब उपप्रश्नातील उत्तराचा योग्य पर्याय क्रमांक चौकटीत लिही.

अ) महाराष्ट्रात 'सामाजिक वनीकरण' हा उपक्रम बहुतेक शाळांत कोणत्या माध्यमातून राबविला जातो?

1) वनसेना

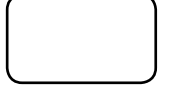
2) वनक्रांती

3) हरितक्रांती

4) हरितसेना

ब) प्रयोगशाळेत ऑक्सिजन वायू तयार करण्याच्या पद्धतीमध्ये ऑक्सिजन वायू पाण्याने भरलेल्या उपड्या केलेल्या वायूपात्रात गोळा करतात कारण

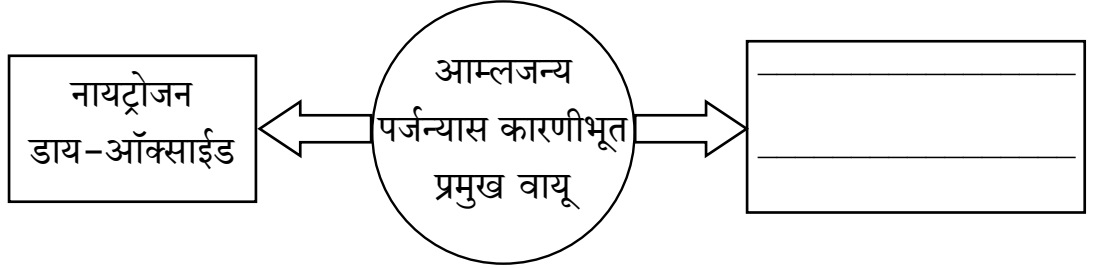
- 1) ऑक्सिजन वायू हवेपेक्षा किंचित जड आहे.
- 2) ऑक्सिजन वायू हवेपेक्षा हलका आहे.
- 3) ऑक्सिजन वायू पाण्यात विरघळतो.
- 4) ऑक्सिजन वायू पाण्यात अविद्राव्य आहे.

क) खालील विधान दुरुस्त करून लिही.

चिनीमातीच्या वस्तू सुशोभित करताना लाल रंग देण्यासाठी कॉपर ऑक्साईडचा उपयोग केला जातो.

ड) खालील माहिती पूर्ण कर.

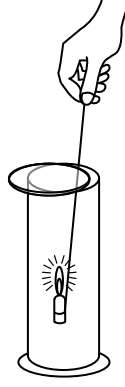

इ) खाली दिलेल्या उदाहरणांमधून मातीतील वनस्पतीजन्य घटक ओळखून त्याला गोल कर.

आदिजीव, शैवाल, कृमी, किटक

फ) हवेतील कोणत्याही एका निष्क्रिय वायूचे नाव लिही.

- ग) आकृतीत दाखविल्याप्रमाणे जळती मेणबत्ती वायूने भरलेल्या वायूपात्रात धरली असता ती अधिक प्रखरतेने जळते यावरून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही. (गुण 2)

- 1) वायूपात्रात भरलेल्या वायूचे नाव लिही.

- 2) वरील कृतीतून त्या वायूचा कोणता गुणधर्म स्पष्ट होतो? ते लिही.

- ह) माती प्रदूषण टाळण्यासाठी कोणतेही दोन उपाय लिही. (गुण 2)

1) _____

2) _____

प्र. 3. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

- अ व ब उपप्रश्नातील उत्तराचा योग्य पर्याय क्रमांक चौकटीत लिही.

- अ) खालीलपैकी नैसर्गिक वायूबाबतचे कोणते विधान असत्य आहे?

- 1) नैसर्गिक वायूंच्या ज्वलनानंतर कोणताही स्थायू पदार्थ शिल्लक राहत नाही.
- 2) मुख्यस्रोतापासून नळाद्वारे नैसर्गिक वायूंचे स्थलांतर करता येते.
- 3) नैसर्गिक वायू लवकर पेट घेत नाही.
- 4) नैसर्गिक वायूंच्या ज्वलनावर नियंत्रण ठेवता येते.

ब) खालीलपैकी कोणता विद्युतघट वारंवार पुनःप्रभारित करता येतो?

1) साधा विद्युत घट

2) निकेल-कॅडमिअम घट

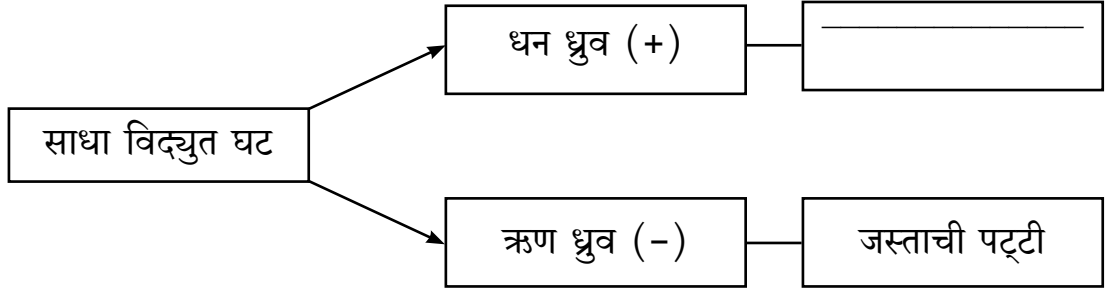
3) बटण सेल

4) कोरडा विद्युत घट

क) विजेच्या दिव्यामध्ये विद्युत ऊर्जेचे कोणत्या अन्य रूपात रूपांतर होते ते लिही.

विद्युत ऊर्जा → _____

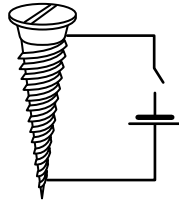
ड) सोबतच्या संकल्पना चित्रातील साधा विद्युतघटाची माहिती पूर्ण कर.

इ) महाराष्ट्रात अणूऊर्जा प्रकल्प कोणत्या ठिकाणी आहे ते लिही?

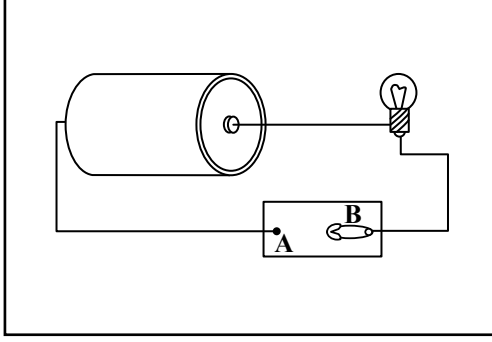
_____

फ) आकृतीत दाखविल्याप्रमाणे खिळ्याभोवती गुंडाळलेल्या तारेतून विद्युतप्रवाह वाहू लागताच खिळ्याला कोणता गुणधर्म प्राप्त होईल? ते लिही.

_____

- ग) खाली दाखविलेल्या विद्युत परिपथाच्या आकृतीतील घटकांसाठी योग्य चिन्हांचा वापर करून विद्युत परिपथाची आकृती पुन्हा काढ. (गुण 2)

- ह) सोबतच्या तक्त्यात ऊर्जास्रोतांच्या उदाहरणांचे दोन प्रकारात वर्गीकरण केले आहे. त्यावरून योग्य ऊर्जास्रोतांचे प्रकार लिही. (गुण 2)

प्रकार		
उदाहरणे	1) कोळसा 2) खनिज तेल	1) बायोडिझेल 2) पवन ऊर्जा

प्र. 4. खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

- अ व ब उपप्रश्नातील उत्तराचा योग्य पर्याय क्रमांक चौकटीत लिही.

अ) प्रभाजी उर्ध्वपातन पद्धतीचे पुढीलपैकी मुख्य तत्त्व कोणते?

- 1) उत्कलनांकातील फरक   2) द्रवणांकातील फरक
3) गोठणांकातील फरक   4) वरील सर्व

ब) ब्राँझ हे कोणत्या दोन धातूंचे संमिश्र आहे?

- 1) लोखंड व कार्बन   2) तांबे व टिन
3) तांबे व निकेल   4) लोखंड व टिन

क) खालील रासायनिक अभिक्रिया पूर्ण कर.

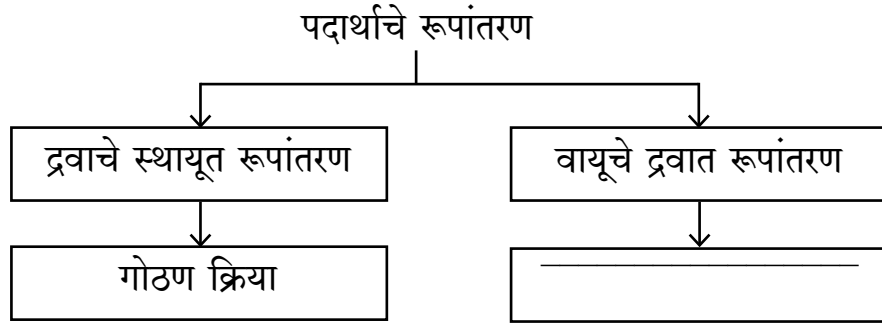
ड) खालील विधान चूक की बरोबर ते लिही.
कार्बन कोणत्याही द्रावणात विरघळत नाही.

इ) पाणी शुद्ध करण्यासाठी कार्बनचे कोणते अस्फटिक रूप वापरतात, त्याचे नाव लिही.

फ) खालील संकल्पना चित्रातील माहिती पूर्ण कर.

ग) कार्बन डायऑक्साईड वायू अग्निशमनासाठी वापरतात. याबाबतची दोन शास्त्रीय कारणे लिही. (गुण 2)

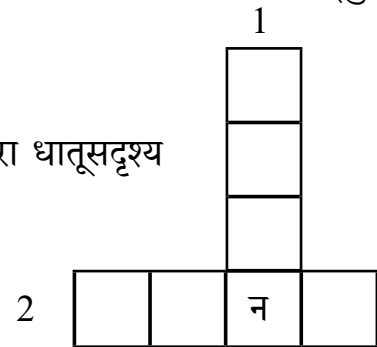

ह) सोबतचे कोडे पूर्ण कर.

(गुण 2)

1) उभा शब्द - सौर विद्युतघटात वापरला जाणारा धातूसदृश्य

2) आडवा शब्द - एका राजधातूचे नाव

प्र. 5 खालील उपप्रश्न दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडव.

- अ व ब उपप्रश्नातील उत्तराचा योग्य पर्याय क्रमांक चौकटीत लिही.

अ) फुलेरिन्समध्ये कार्बनचे अणू एकमेकांशी खालीलपैकी कोणत्या मांडणीच्या रूपात जोडलेले असतात?

- 1) त्रिकोणी व चौकोनी
- 2) चौकोनी व पंचकोनी
- 3) षटकोनी व चौकोनी
- 4) पंचकोनी व षटकोनी

ब) खाली दिलेल्या विधानांपैकी बाष्पीभवनाबाबतचे बरोबर विधान कोणते?

- 1) स्थायूचे रूपांतर वायूत होते.
- 2) विशिष्ट तापमानाला घडून येते.
- 3) द्रवाच्या पृष्ठभागावर घडते.
- 4) उच्च तापमानामुळे बाष्पीभवन क्रियेचा वेग कमी होतो.

क) ओळखा मी कोण?

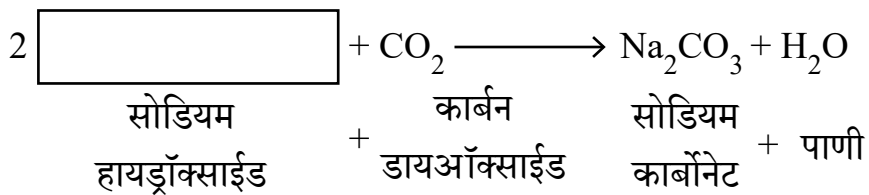
कार्बनचे एक रूप असून वंगण म्हणून वापर करतात -

ड) प्रभाजी उर्ध्वपातन पद्धतीने खनिज तेलातील खालील घटक वेगळे होण्याचा योग्य क्रम लिही.

नॅप्था, डिझेल, पेट्रोल, केरोसिन

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

इ) खालील रासायनिक अभिक्रिया पूर्ण कर.

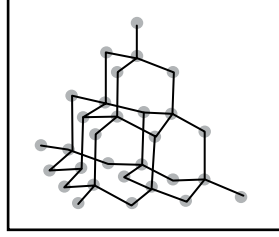

फ) 'खाण्याचा सोडा' या संयुगाचे रासायनिक नाव लिही.

ग) खाली दिलेल्या उपप्रश्नांची उत्तरे लिही.

(गुण 2)

1) वरील दिलेली रचना कोणत्या कार्बन रूपाची आहे ते लिही?

---

2) वरील दिलेल्या रचनेत प्रत्येक कार्बन अणूभोवती ठरावीक अंतरावर किती कार्बन अणू असतात ते लिही?

ह) उर्ध्वपातन प्रक्रिया दर्शवणारी अचूक आकृती काढ.

(गुण 2)

■■■